

Prof. dr hab Andrzej Wielgosz
Wydział Architektury i Wzornictwa
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu

Poznań , wrzesień 2024

Recenzja pracy doktorskiej
Pani mgr sztuki Pauliny Kowalczyk

Tytuł :

“Niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze w kontekście relacji i interakcji sztuka - miejsce - odbiorca.

Analiza komparatystyczna wybranych galerii oraz realizacji wystawienniczych we wnętrzach architektonicznych i przestrzeni publicznej.”

Promotor :

Pani prof.dr hab. Joanna Stefańska, Pani dr hab. arch. Agata Gawlak , prof. PP

Praca doktorska została zrealizowana w ramach Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej w roku 2024.

Praca liczy 403 stron, format A4 z czego 363 stron to tekst dotyczący merytorycznego przedmiotu pracy.

Spis treści informuje nas o IX częściach pracy doktorskiej poczynając od

Cz.I - czyli Wprowadzenia, Cz. II - części Analityczną i dalej

cz.III Badania własne - zawierające między innymi .....

cz.III.11 “Analizę komparatystyczną wybranych przestrzeni wystawienniczych w kontekście relacji “S-M-O” (Sztuka-Miejsce-Odbiorca) oraz

cz.III.12. Wnioski z przeprowadzonych badań,

cz. IV “Podsumowania” oraz cz. V “Konkluzja pracy i rekomendacji”.

cz.VI - IX to 28 strony - na które składa się cz.VI spis literatury, cz.VII spis ilustracji i tabel
cz.VIII zawiera aneks oraz cz. IX słownik terminów etc

Tytuł pracy doktorskiej **“Niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze w kontekście relacji i interakcji sztuka - miejsce - odbiorca..... “** jednoznacznie określa przedmiot pracy, którym są klasyczne relacje między “ sztuką - miejscem - odbiorcą”, które będą analizowane na bazie “..... niekonwencjonalnych przestrzeni wystawienniczych.... “. Tytuł pracy sugeruje współczesną i nowoczesną próbę reinterpretacji klasycznych problemów wystawienniczych w aktualnie tworzących się przestrzeniach i sytuacjach wystawienniczych / multimedialnych / cyfrowych co generalnie daje poczucie spójności między tytułem i przedmiotem pracy i tym samym merytorycznym formą analizy i konkluzją .

Spis treści odzwierciedla , jak się wydaje , prawidłowo zorganizowany proces postępowania i zapowiada interesującą analizę podjętego problemu wspieraną aktualną bibliografią i ikonografią, co potem znajduje odzwierciedlenie w merytorycznych wnioskach i konkluzji dotyczących przedmiotu rozprawy.

Wpł. 06.09.2024.

Tytułowe "Niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze ...." jest dla mnie wystarczającym powodem dla wnikliwego zainteresowania się niniejszą, recenzowaną pracą doktorską, również z punktu widzenia mojego ponad dwudziestoletniego "doświadczenia" wynikającego z udziału w pracach Kapituły Konkursu "Acanthus Aureus" oraz udziału w pracach kapituły na najlepsze stoiska roku w poszczególnych kategoriach - oba konkursy organizowane przez Międzynarodowe Targi Poznańskie w których miałem okazję brać udział w towarzystwie Profesora Zdzisława Łosińskiego ASP/UAP do roku 2009 i potem dalej do roku 2018.

ad. cz. I i cz. II

W tych częściach pracy została zebrana rozbudowana i opisana ważna dokumentacja dotycząca przedmiotu pracy. Opisy często ogólnie znanych i rozpoznawalnych obiektów sztuki, galerii sztuki, muzeów, centrów, galerii handlowych, licznych obiektów postindustrialnych adaptowanych do celów użyteczności publicznej i otwartych przestrzeni wystawienniczych w ich najszerszym rozumieniu od czasu XX wieku do czasów nam współczesnych. Wszystko to czyni analizę merytoryczną, zrozumiałą i dotyczącą aktualnie funkcjonujących przestrzeni i obiektów wystawienniczych.

Ciekawy, bezpretensjonalny sposób analizy i atrakcyjny język opisu obiektów dopełnia nasze poczucie odpowiedniego wyboru analizowanych obiektów, które w sumie składają się na naszą wspólną, globalną historię najnowszą.

Analiza jak i potem "Analiza komparatystyczna wybranych obiektów przestrzeni wystawienniczych" - jest odbiciem dobrej orientacji Autorki wśród aktualnych trendów projektowania wystawienniczego, projektowania architektonicznego i samych projektów artystycznych jako takich czyli sztuki w szerokim i nowoczesnym rozumieniu tego pojęcia. Pojawia się tutaj dużo znanych i mniej znanych nazwisk - autorów, nazw miejsc, przestrzeni i obiektów sztuki jak również obiektów sztuki (instalacji, performance) będących przedmiotem "samym w sobie" - przedsięwzięć wystawienniczych - wystaw, wydarzeń wystawienniczych i artystycznych - wykraczających poza skalę lokalną. Jest mi miło zauważyć fakt, że wśród wymienionych poznańskich galerii autorskich funkcjonujących w latach 80-tych XX w Poznaniu została wymieniona prowadzona przeze mnie "Galerii Rysunku" (str. 195), funkcjonująca w tamtym czasie w Zakładzie Architektury / w Instytucie (?) Architektury przy ul. Strusia 12 - czyli w uczelnianej jednostce Politechniki Poznańskiej bezpośrednio poprzedzającej powstanie obecnie istniejącego Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej w Poznaniu.

Duża ilość przytaczanych przykładów (rozbudowana bibliografia i ikonografia) być może obejmuje zbyt szeroki względem przyjętego tematu ("Niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze w kontekście relacji i interakcji sztuka - miejsce - odbiorca") zakres problemów obejmujące dzieła o charakterze uniwersalnym, wykraczającym poza krąg wystawiennictwa.

Z drugiej jednak strony szeroki zakres zainteresowań Autorki wydaje się w mieć sens i być uzasadnionym "naturą wystawiennictwa" - obejmującą właśnie szeroki krąg - różnorodnych miejsc, różnorodnych narracji i sytuacji wystawienniczych o bliżej nieokreślonym charakterze z których wszystkie mogą posiadać wymiar ponad użytkowy czyli posiadać szeroko rozumiany - wymiar artystyczny.

Przedmiotem wystawiennictwa "może być wszystko". Dobrym określeniem tego czego dotyczy recenzowana praca i co sugeruje tytuł "Niekonwencjonalne przestrzenie ....." może być przywołanie przez Autorkę - obiektów i Autorów takich jak Olafur Eliasson,

Katharina Gross oraz różnorodnych przestrzeni instalacji i performance a może przede wszystkim takich ikonicznych względem współczesnego wystawiennictwa obiektów jak Muzeum Żydowskie w Berlinie - pewno też "Muzeum Historii Żydów Polskich" w Warszawie czy "Muzeum II-giej Wojny Światowej" w Gdańsku etc.

ad. cz III Badania własne -

"Badania własne" Autorki to :

Cz.III.8 "Autorska klasyfikacja typologii realizacji wystawienniczych w oparciu o dokonane studia". Recenzowana praca doktorska generalnie rzecz biorąc jest próbą znalezienia formy kodyfikacji całego procesu relacji z jakimi mamy do czynienia w procesie wystawienniczym w szerokim określonym kontekście społecznym i przestrzennym. Jest to próba znalezienia lub aktualizacji "porządków" / "kodyfikacji relacji", których skodyfikowanie jest trudne albo których skodyfikować z natury rzeczy - sztuki wystawienniczej "się nie da".

Nie mniej jednak takie próby odnajdywania porządków pojawiają się często, zawsze są wartościowe i tak też wysoko oceniam próbę niniejszą.

Cz.III.9 "Analiza komparatystyczna wybranych przykładów studialnych" oraz Cz.III 10 "Analiza deskryptywna - doświadczenie przestrzeni w kontekście relacji między sztuką a przestrzenią architektoniczną i urbanistyczną na przykładach autorskich rozstrzygnięć wystawienniczych" i w tym ok 15 - czytelnych "case study", następnie

Cz.III.11 " Analiza komparatystyczna wybranych przestrzeni wystawienniczych w kontekście relacji S-M-O" (Sztuka-Miejsce-Odbiorca) .

Jak Informuje nas Autorka we wstępie a potem nawiązuje do tego w kolejnych częściach pracy "Istotą wyводу jest odniesienie się do postawionej w pracy tezy, że w celu oceny predyspozycji przestrzeni do prezentacji sztuki potrzebne jest zbadanie relacji S-M-O, która polega na współzależności poszczególnych jej komponentów a ich wzajemne relacje podlegają transformacji w zależności od założeń wystawienniczych, uwarunkowań związanych z miejscem realizacji a także grupą odbiorców. "

- i teza ta znajduje pełne uzasadnienie w analitycznej części pracy a potem w wnioskach z przeprowadzonych analiz.

ad

cz. IV Podsumowanie - strona 361

- to "Hipotezy badawcze"

- Zależność między komponentami S-M-O .... wpływa na decyzje
- Kryteria związane z projektowaniem nie muszą być aplikowane
- Idealna przestrzeń wystawiennicza nie istnieje.

i cz. V Konkluzje pracy i rekomendacje - strona 369

"Rola artysty (nadawcy) i odbiorcy (adresata) w ostatnich latach .....

KONKLUZJA

Przedmiotem pracy jest analiza stanu wiedzy oraz aktualizacja podstawowych problemów w zakresie projektowania wystaw / wystawiennictwa - realizowana poprzez zastosowanie autorskiej koncepcji kategoryzacji przestrzeni wynikającą z analizy relacji S-M-O (sztuka - miejsce - odbiorca).

Trudno nie zauważyć, że każda przestrzeń w jakimś sensie jest wystawiennicza. Są przestrzenie, sytuacje przestrzenne takie, które sprzyjają dobrym warunkom wystawienniczym wynikających z relacji S-M-O i takie przestrzenie, które te relacje utrudniają a między nimi znajduje się spektrum przestrzeni różnorodnych, których wartość i sens może się zmieniać i każdorazowo wynikać ze specyficznych relacji S-M-O.

Otwarty, procesualny charakter analiz prowadzonych w dysertacji i tym samym otwartość na permanentną aktualizację określenia dobrej / optymalnej przestrzeni wystawienniczej wynikającej z analizy relacji S-M-O składają się na sens i wartość recenzowanej pracy.

Kodyfikacja, klasyfikacja, odnajdowanie porządków w analizowanej współczesnej rzeczywistości wystawienniczej zawsze jest kuszące i przynosi poczucie sensu - nawet jeśli pojęcie porządku jest koncepcją subiektywną.

Odnajdywane każdorazowo na nowo "porządki" w sytuacji wystawienniczej przynoszą również możliwości racjonalnego rozumienia wystaw / wypowiedzi / narracji / metafor wystawienniczych / prezentacje multimedialnych i jako takie zawsze są interesujące i wartościowe.

Współczesne i nowoczesne wystawiennictwo polega na podniesieniu roli wielu "odbiorcy" do roli współuczestnika / do roli równorzędnych partnerów w procesie wymiany informacji o charakterze wystawienniczym. Rola "partycypatora" - współuczestnika / współautora / współprojektanta ma aktualnie kluczowe znaczenie i waga tego faktu znajduje jasne odzwierciedlenie w pracy doktorskiej Pani mgr Pauliny Kowalczyk.

Wystawiennictwo a tym również "niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze" wydają się być / są / rezultatem "procesów partycypacyjnych" i taka brzmi konkluzja recenzowanej pracy.

Moja wysoka ocena recenzowanej pracy doktorskiej Pani Pauliny Kowalczyk wynika z przekonania o wadze i uzasadnionym wyborze przedmiotu pracy oraz kierunku podjętych analiz relacji (S-M-O) których rezultaty mogą sprzyjać wyborom wartościowych przestrzeni wystawienniczych dla prezentacji sztuki.

Główna teza pracy znajduje uzasadnienie w wnioskach z przeprowadzonych analiz.

Praca doktorska Pani mgr Pauliny Kowalczyk bezpośrednio nawiązuje do aktualnych, nowoczesnych i eksperymentalnych przedsięwzięć w zakresie wystawiennictwa, sztuki, i nowych mediów w tym również do szeroko pojętych sztuk performatywnych.

Praca może być z pewnością powodem do permanentnych i koniecznych dyskursów projektowych i refleksji filozoficznych na temat sztuki, form i przestrzeni wystawienniczych a poprzez własne realizacje Autorki "praktyczną konkretyzacją" własnych koncepcji wystawienniczych - co właśnie szczególnie doceniam !

Sensy i znaczenia wielu prac badawczych zwłaszcza w dziedzinie sztuki, architektury, projektowania, nie są, jak się wydaje albo jak powszechnie wiadomo, jednoznacznie czytelne i oczywiste. Ich wartość spełnia się - właśnie w procesie realizacji - w tym przypadku realizacji wystawienniczych już od początku procesu projektowania tak jak w przypadku recenzowanej pracy doktorskiej Pani mgr Pauliny Kowalczyk - i w tym odnajduję istotną wartość recenzowanego projektu.

Uprzejmie informuję Szanowną Radę Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej w Poznaniu, że

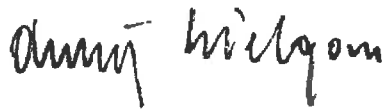
- recenzowana przeze mnie praca doktorska Pani mgr sztuki Pauliny Kowalczyk pod tytułem "Niekonwencjonalne przestrzenie wystawiennicze w kontekście relacji i interakcji

sztuka - miejsce - odbiorca. Analiza komparatystyczna wybranych galerii oraz realizacji wystawienniczych we wnętrzach architektonicznych i przestrzeni publicznej."

- wykonana pod kierunkiem Pani prof.dr hab. Joanny Stefańskiej i Pani dr hab.inż.arch. Agaty Gawlak, profesor PP na Wydziale Architektury Politechniki Poznańskiej

jest oryginalnym, w pełni wartościowym przedsięwzięciem naukowym / projektowym / artystycznym – pracą doktorską - odnajdującą się w kontekście współczesnych mediów wystawienniczych i badań w dziedzinie sztuki wystawienniczej / wystawiennictwa w tym szeroko rozumianej sztuki współczesnej i refleksji filozoficznej.

**Z pełnym przekonaniem uprzejmie oświadczam ,
że recenzowana przeze mnie praca doktorska Pani mgr Pauliny Kowalczyk spełnia wymagania stawiane pracom naukowym w tym pracom doktorskim przewidziane w art. 226a ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)**

Jednocześnie uprzejmie informuję Szanowną Radę Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej, że jest mi znana publikacja „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce” – opracowana i wydana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Warszawie w 2011 r. Uprzejmie oświadczam również, że moje własne kompetencje w dużym stopniu pokrywają się z zakresem problematyki podejmowanej w recenzowanej pracy. (AW - dr w dziedzinie nauk tech. – architektura, prof.- sztuki plastyczne, praktyka w zakresie projektowania, wystawiennictwa i dydaktyki projektowania www.uap.edu.pl www.wielgosz.poznan.pl).

Podstawą mojej wypowiedzi jest również doświadczenie wynikające z udziału (w latach 1996-2018) w Kapitulie Konkursu 'Acanthus Aureus' - oraz Kapitulie konkursu na najlepsze stoisko roku MTP , oba organizowanych przez Międzynarodowe Targi Poznańskie w Poznaniu.

